

Inovovaný školský vzdelávací program pre predmet:

Názov predmetu/Tantárgy	VLASTIVEDA/HONISMERET
Časový rozsah výučby/Óraszám	3., 4. ročník/évfolyam 1 h./ týž. = 33h./ rok 1 ó/hét = 33 ó/év
Ročník/Évfolyam	tretí, štvrtý/harmadik, negyedik
Škola/Iskola	Základná škola Ferenc Kazinczyho s vyučovacím jazykom maďarským, Tornaľa Kazinczy Ferenc Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola, Tornalja
Dĺžka štúdia/Tanulmányi idő	2 roky /2 év
Forma štúdia/Tagozatos képzés	Denná/Nappali
Vyučovací jazyk/Tanítási nyelv	maďarský/magyar

Charakteristika predmetu

Vlastiveda v 3. a 4. ročníku má osobité, nezastupiteľné postavenie vzhľadom na význam v utváraní predstáv o bezprostrednom mieste života žiakov (priestorový aspekt) a historickom období, v ktorom žijú (časový aspekt). Svojím zameraním má za cieľ podnecovať, motivovať žiakov na rozprávanie o danej téme (či už na základe vlastných skúseností, podľa obrázka a i.) a v čo najväčšej miere využívať heuristický rozhovor a zážitkové učenie.

Vlastivedné – motivačné poznávanie začína v 1. a 2. ročníku (prvouka) spoznávaním okolia školy a bydliska a postojmi k spoločnosti, pokračuje v 3. ročníku (Moja obec) a končí vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku).

Vlastiveda v 3. ročníku (Moja obec) je obsahovo naplnená emotívnym (dobrodružným) poznávaním, pozorovaním a hodnotením javov a celkovo dojmami z vlastnej obce (okolie školy) v časových premenách jednotlivých ročných období (aj s aspektom starostlivosti o bezpečnosť a zdravie). Nezastupiteľná je vlastivedná vychádzka, ktorá má motivačno-heuristický charakter. Vybrané témy, napr. orientácia v okolí školy, sa odporúča realizovať formou pozorovania mimo triedy, ak sú na to možnosti. Delí sa na spoznávanie miestnej krajiny (jednoduchá práca s nákresemi) a orientáciu v čase (plynutie kalendárneho a školského roka, významné sviatky počas roka, tradície a i.). Na ne nadväzuje rozprávanie o doprave, o pamätihodnostiach. Osobitá pozornosť sa venuje pozorovaniu, skúmaniu prírody, jej zložiek, ale rovnako aj pamiatok v okolitej krajine.

Vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku) žiaci spoznajú najvýznamnejšie a najatraktívnejšie prvky, časti regiónov. Tieto cesty sa realizujú prostredníctvom „výletov“ od Tatier k Dunaju, od Dunaja k Hornádu, od Hornádu po Dunajec. Výlety po Slovensku sú zamerané na zážitkové (názorné) spoznávanie regiónov. Dôraz je na práci s mapami, príbehmi a ilustráciami. Mapy použité v 3. a 4. ročníku sú zamerané a prispôbené vyučovaniu vlastivedy. Každý zemepisný názov z textu nájdu žiaci na mape, obrázku aj kresbe. Používajú sa veľmi jednoduché mapy, ktoré pri ústnom, či písomnom preverovaní vedomostí pomáhajú žiakom (nič sa neučia naspamäť). Základ tvorí „Čítanie mapy – prstom po mape“ a prerozprávanie príbehov podľa obrázkov.

Ciele predmetu

Žiaci:

- skúmajú, pozorujú a bádajú v kraji, v ktorom žijú,
- porozprávajú o svojej obci (mesto, dedina – o krajine svojho okolia) a určia jednotlivé prvky – časti svojej obce,
- orientujú sa v rodnom kraji pomocou svetových strán a významných objektov,
- rozlišujú primerane vzťahy a väzby prírodného a spoločenského charakteru vo svojej obci, doma i v škole,
- použijú poznatky zo svojich pozorovaní a skúseností,
- identifikujú a odlišia, čo vytvorila príroda a čo človek,
- rozprávajú o premenách prírody počas roka (vyhľadajú v kalendári významné dni),
- ukážu na mape (prispôbenej vlastivede v 4. ročníku) vybrané pohoria, jaskyne, rieky, mestá a iné,

- opíšu (pomocou obrázkov) pojmy, krajinu, pamiatky, ktoré už nie sú z ich bezprostredného okolia,
- prerozprávajú obsah povesti podľa výberu,
- porozprávajú o významných historických udalostiach,
- vedia čítať mapu a rozprávať podľa ilustrácií a fotografií
- vypátrajú pútavé skutočnosti o rôznych častiach Slovenska,
- porovnávajú jednotlivé oblasti so svojou obcou.

Špecifické ciele predmetu

Žiaci v rámci vlastného regiónu poznajú:

- historické a geografické pomenovania obcí, kde jednotlivé národnostné menšiny žili, resp. v súčasnosti žijú,
- obce a mestá obývané národnostnými menšinami,
- obce, ktorých názvy svedčia o pôvode obyvateľstva žijúceho v danom regióne (napr. Veľký Meder – Nagymegyér, Ruská Nová Ves...),
- najvýznamnejšie múzeá, divadlá, galérie spojené s kultúrou a umením národnostnej menšiny,
- symboly národnostnej menšiny, resp. národa, ku ktorému patrí národnostná menšina,
- osobnosti histórie a vedy (napr. cestovatelia, vedci...),
- remeslá typické pre národnostné menšiny,
- výber z ľudovej slovesnosti a povestí s tematikou národnostnej menšiny,
- zvyky a obyčaje z pohľadu národnostných menšín žijúcich v regióne,
- sviatky z pohľadu národnostných menšín žijúcich v regióne.

Prierezové témy

Osobnostný a sociálny rozvoj

Prácou s obsahom vlastivedy v primárnom vzdelávaní, ktorý je naplnený emotívnym (dobrodružným) poznávaním, pozorovaním a hodnotením javov a dojmov z krajiny, v ktorej žije, poskytnúť žiakom možnosť rozvíjať sebareflexiu, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a sebazvedľávanie. Prostredníctvom modelových situácií, diskusií a hier umožniť žiakom pestovať kvalitné medziludské vzťahy, rozvíjať sociálne spôsobilosti, potrebné pre osobný a sociálny život a spoluprácu.

Environmentálna výchova

Prostredníctvom poznávania krás obce, mesta, Slovenska viesť žiakov k pochopeniu vzájomných vzťahov medzi organizmami, vzťahom človeka k životnému prostrediu, k citlivému vnímaniu a hodnoteniu konania ľudí vo vzťahu k životnému prostrediu. Poskytnúť žiakom

prostredníctvom skúmania krás rodiska mnoho príležitostí na zamyslenie sa nad vzťahom človeka a životného prostredia, vzťahu k zvieratám, prírode, okoliu.

Mediálna výchova

Poskytnúť žiakom možnosť uvedomiť si, s ktorými médiami prichádzajú každodenne do kontaktu, ako na nich vplyvajú, uvedomiť si ich pozitívny vplyv, ako aj ich nebezpečenstvá. Umožniť žiakom formovanie vlastného názoru na médiá a ich posolstvá, na základe poznania, interpretácie, hodnotenia a tvorby jednoduchých mediálnych produktov. Viest' žiakov k adekvátnemu zaobchádzaniu s médiami a ich produktmi (efektívne využívať PC programy a internet vo voľnom čase, aktívne pracovať s detskými časopismi, vyhľadávať aktuálne informácie).

Multikultúrna výchova

Prostredníctvom obsahu predmetu učiť žiakov vnímať rozdielny život ľudí v jednotlivých kultúrach. Súčasťou vlastivedy je spoznávanie minulosti, vzácných predmetov, ktoré nám vypovedajú o živote našich predkov, ale aj významných osobností. Vnímať, spoznávať a vytvoriť si kladný vzťah ku krajine, v ktorej žiak žije, je hlavnou úlohou primárneho vzdelávania.

Dopravná výchova

Prostredníctvom orientácie v obci, meste viesť žiakov k pochopeniu funkcie dopravy, formovať mravné vedomie a správanie sa žiakov v zmysle zodpovednosti pri chôdzi a jazde v cestnej premávke. Rozvíjať u žiakov vyjadrovanie vlastných názorov na uplatňovanie zásad bezpečného správania sa v cestnej premávke a vyhodnocovanie situácií z hľadiska bezpečnosti.

Ochrana života a zdravia

Poznávaním svojej krajiny v jednotlivých ročných obdobiach s dôrazom na starostlivosť a bezpečnosť o zdravie, vytvárame predpoklady pre vnímanie vzájomného vzťahu človeka a prírody.

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra

Poznávaním najvýznamnejších a najatraktívnejších častí regiónov (tieto môžu byť realizované prostredníctvom modelových výletov) vedieme žiakov k skúmaniu reálneho sveta, v ktorom sa žiak bezprostredne pohybuje. Je to blízke alebo menej vzdialené okolie domu, školy, obce alebo regiónu, v ktorom žiak žije. V krátkosti to môžeme nazvať ako objavovanie reálneho sveta žiakmi v určitom čase a priestore, vzájomné ovplyvňovanie sa človeka a prírody. Práve čas a priestor sú chápané ako základné kategórie spoločenského života, ktorými si ľudia môžu odovzdávať svoje informácie. Prostredníctvom povestí, rozprávania historických príbehov prostredníctvom obrázkov umožníme žiakom

spoznávať históriu Slovákov v istom časovom slede. Človek aj príroda sa mení v čase, a práve preto vnímanie svojej obce, regiónu, ale aj celej vlasti musí byť spojené s poznaním histórie.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Určité vlastivedné poznávanie začína už v detstve, v priestore a okolí dieťaťa, ktorý sa vyznačuje množstvom zaujímavých vecí, kde dieťa získava odpoveď na množstvo otázok. S tým úzko súvisí aj poznávanie seba samého, svojho miesta v rodine a v komunite, v ktorej žije.

Finančná gramotnosť

V téme Slovensko, kde cestujú, kupujú lístky atď.

Učebné osnovy sú vypracované podľa: http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/vlastiveda_pv_2014.pdf

Učebné osnovy – Vlastiveda – 3. ročník – 1 hodina týždenne/33 hodín ročne				
Názov tematického celku	Počet hodín	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezové témy
Moja obec	33	<ul style="list-style-type: none"> • Moja obec, miestna krajina, okolie školy, bydliska • Smer na sever (podľa poludňajšieho tieňa), svetové strany • Cesta do školy a bezpečnostné pravidlá pri ceste do školy • Znaky jesene, zmeny v prírode a dĺžky dňa a noci, zber úrody, príprava 	<p>Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - napísať presný názov svojej obce (presnú adresu školy a bydliska), - zaradiť obec, kde býva, medzi mestá alebo dediny, - určiť smer na sever podľa poludňajšieho tieňa a identifikovať svetové strany v krajine, - orientovať sa v okolí školy a bydliska pomocou svetových strán a významných objektov v miestnej 	OŽZ, OSR, ENV, MEV, MUV, DOV, RVTLK, VMR

		<p>živočíchov na zimu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Predkovia, dedina alebo mesto (aj s opisom) a jej obyvatelia • Znaky zimy, starostlivosť o zver v prírode • Zimné sviatky, pamätihodnosti • Významní rodáci, zmienky o obci a jej okolí v povestiach, piesňach, známe udalosti v obci, historické pamiatky v obci • Znaky jari, zmeny v prírode a dĺžky dňa a noci, jarné práce • Veľkonočné sviatky a tradície, plán, mapa danej krajiny • Znaky leta, zmeny v prírode a dĺžky dňa a noci, dozrievanie novej • Úrody, starostlivosť živočíchov o mláďatá, oddych a rekreácia počas letných prázdnin, starostlivosť o zdravie a bezpečnostné pravidlá počas letných aktivít • Časová priamka (vizualizácia času) 	<p>krajine,</p> <ul style="list-style-type: none"> - porozprávať vlastnými slovami cestu do školy alebo zo školy domov, - opísať svoju obec (napr. aké domy, ulice – pozná, možno aj vymenovať, blízka rieka, park a iné), - zhotoviť jednoduchý nákres okolia školy a bydliska, - ukázať na mape Slovenska svoju obec, - identifikovať na mape Slovenska pohoria, nížiny, rieky a cesty (podľa farieb), - opísať spôsob života obyvateľov obce – iné v meste, iné na dedine, ako sa starať o svoje okolie, ako tráviť voľný čas, - charakterizovať zmeny vo svojej obci (v prírode) na jeseň a použiť - pri tom vlastné pozorovania i skúsenosti (dĺžka dňa a iné), - porozprávať, ako si ľudia pripomínajú svojich predkov a priateľov (Pamiatka zosnulých) na jeseň, - zostrojiť časovú priamku vlastnej rodiny a rodinných príslušníkov, - charakterizovať zmeny vo svojej obci v zime (vlastné pozorovania), - vlastnými slovami porozprávať o 	
--	--	--	--	--

			<p>sviatočných dňoch v obci na rozhraní kalendárnych rokov (Vianoce, Silvester, Nový rok, Traja králi),</p> <ul style="list-style-type: none">- opísať druhy dopravy v obci (zopakovať si bezpečnosť na cestách),- opísať podľa náčrtu cestu do stredu obce (mesta, dediny),- určiť dve historické pamiatky vo svojej obci,- prerozprávať jednu povesť, pieseň, či báseň, ktorá sa viaže k obci alebo jej okoliu,- určiť, aké významné kultúrne a športové podujatie sa v obci konajú,- charakterizovať zmeny v prírode na jar a použiť pri tom vlastné pozorovania a skúsenosti (zmeny v prírode, dĺžka dňa),- opísať činnosti ľudí na jar,- porozprávať o veľkonočných tradíciách v obci,- identifikovať zmeny v prírode počas leta a rozprávať o oddychu a rekreácii počas letných prázdnin,- vyhľadať informácie o svojej obci na internete a iných médiách,- interpretovať obrazový materiál o obci a jej obyvateľoch.	
--	--	--	---	--

Učebné osnovy – Vlastiveda – 4. ročník – 1 hodina týždenne/33 hodín ročne

Názov tematického celku	Počet hodín	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezové témy
Slovensko	28	<ul style="list-style-type: none"> • Vlastivedná mapa Slovenska, znaky na mape a v legende, svetové strany na mape, poloha miestnej krajiny na Slovensku, význam modrej, hnedej a zelenej farby na mape, kreslená mierka • Tatry, Nízke Tatry, Pieniny, Malá Fatra, Veľká Fatra, Poľana, Kremnické vrchy, Štiavnické vrchy, Slovenské Rudohorie, Podunajská nížina, Východoslovenská nížina, 	<p>Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyjadriť vlastnými slovami, čo je mapa, - identifikovať znaky na mape (farby, tvary), - odmerať podľa nakreslenej (grafickej) mierky vzdialenosti na mape, - ukázať polohu Slovenska na mape sveta a Európy, - ukázať na mape Slovenska svoju obec, - porozprávať o ceste od Tatier k Dunaju (Bratislava) a jej jednotlivých zastávkach (Poprad, 	OŽZ, OSR, ENV, MEV, MUV, DOV, RVTLK, VMR

		<p>Záhorská nížina, Váh, Dunaj, Hron, Dunajec, Demänovské jaskyne, Domica •</p> <p>Listnaté, zmiešané a ihličnaté lesy, TANAP</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pamiatky (UNESCO) Slovenska (Bardejov, Vlkolíneec, Banská Štiavnica s okolím, Spišský hrad a okolie, jaskyne Slovenského krasu, bukové lesy Východných Karpát, Levoča, drevené kostolíky) • Bratislava, Košice, Trnava • Bratislavský hrad, Devín, Trenčiansky hrad, Bojnický zámok a zoo, Dunaj, Nitriansky hrad, Žilina, Kysuce, Martin, Strečno, Orava, Oravský hrad a priehrada, Horehronie, Banská Bystrica, Zvolenský zámok, Spiš, Poprad, Prešov • Konštantín (Cyril) a Metod, Svätoplukove prúty, vpády Tatárov a 	<p>Nízke Tatry, Ružomberok, Martin, Orava, Veľká Fatra, Malá Fatra, Kysuce, Žilina, Súľovské vrchy, Trenčín, Piešťany, Trnava, Malé Karpaty, Záhorie) – „Čítanie z mapy = prstom po mape“, - pátrať po obrazovom materiáli (internet, médiá) z cesty a interpretovať ho,</p> <ul style="list-style-type: none"> - odlíšiť na ceste od Tatier k Dunaju tri známe pohoria a tri kotliny, - prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty od Tatier k Dunaju, - porozprávať o ceste od Dunaja po Hornád (z Bratislavy do Košíc) cez Nitru, Hornú Nitru, Podunajsko a Pohronie a o zastávkach v Banskej Štiavnici, Kremnici, Zvolene, Banskej Bystrici, Poľane, Lučenci, Rožňave a Slovenskom Rudohorí – „Čítajú z mapy = prstom po mape“, - prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty od Dunaja po Hornád, - opísať výlet od Hornádu po Dunajec (z Košíc po Dunajec) cez Michalovce, Zemplín, Humenné, Vihorlat, Bardejov, Nízke Beskydy, Prešov, Šariš, Levoču, Slovenský raj, Spiš - „Čítanie z mapy = prstom po 	
--	--	--	---	--

		<p>Turkov, Mária Terézia, Ľudovít Štúr, prvá svetová vojna, Milan Rastislav Štefánik, Tomáš Garrigue Masaryk, druhá svetová vojna, samostatná Slovenská republika, naše štátne symboly</p>	<p>mape“;</p> <ul style="list-style-type: none"> - prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty po hradoch na východe Slovenska, - identifikovať päť najvýznamnejších kultúrnohistorických pamiatok Slovenska na mape, - vytvoriť zoznam desiatich prírodných divov Slovenska, - rozlíšiť pomocou mapy najvýznamnejšie cesty Slovenskom, - zistiť na obrázkoch, ako sa krajina Slovenska menila (historické obrazy), - vytvoriť plán cesty po Slovensku. 	
<p>Výlety po Slovensku – „Čítanie z mapy = prstom po mape</p>	5	<ul style="list-style-type: none"> • Objavné cesty po Slovensku 	<ul style="list-style-type: none"> - od Tatier k Dunaju (Bratislavy) a jej jednotlivých zastávkach (Poprad, Nízke Tatry, Ružomberok, Martin, Orava, Veľká Fatra, Malá Fatra, Kysuce, Žilina, Súľovské vrchy, Trenčín, Piešťany, Trnava, Malé Karpaty, Záhorie) - od Dunaja po Hornád (z Bratislavy do Košíc) cez Nitru, Hornú Nitru, Podunajsko a Pohronie a o zastávkach v Banskej Štiavnici, Kremnici, Zvolene, Banskej Bystrici, Poľane, Lučenci, Rožňave a Slovenskom Rudohorí - od Hornádu po Dunajec (z Košíc 	<p>OŽZ, OSR, ENV, MEV, MUV, DOV, RVTLK, VMR,</p>

			po Dunajec) cez Michalovce, Zemplín, Humenné, Vihorlat, Bardejov, Nízke Beskydy, Prešov, Šariš, Levoču, Slovenský raj, Spiš	
--	--	--	---	--

Hodnotenie

- Pri hodnotení a klasifikácii vychádzame z Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.
- Hodnotenie bude založené na kritériách hodnotenia v každom vzdelávacom výstupe.
- Žiak je z predmetu skúšaný ústne, písomne alebo prakticky. Použijú sa adekvátne metódy (didaktické testy, päťminútovky, samostatné práce, pracovné listy, písomné práce, výstupné práce) a prostriedky hodnotenia (klasifikácia, pochvala – ústna, písomná...).
- V rámci výstupov zohráva vo väčšine prípadov najdôležitejšiu úlohu vlastná tvorba žiaka. Súčasťou tohto skúšania je i ústne skúšanie, kedy sa posudzujú miera osvojenia vedomostí a ich následné využitie.
- Pri hodnotení pristupujeme ku každému žiakovi individuálne. Neporovnávame výsledky detí medzi sebou, ale hodnotíme každého žiaka podľa jeho schopností. Výkon žiaka je hodnotený vzhľadom na jeho možnosti. Snahou každého učiteľa je pozitívne hodnotenie, ktoré má veľký motivačný charakter.
- Rozlišujeme hodnotenie začlenených (integrovaných) a bežných žiakov.
- Žiakov postupne vedieme, aby sa vedeli ohodnotiť sami, ale aj svojho spolužiaka.
- Učiteľ oznamuje žiakovi výsledok každého hodnotenia a posúdi klady a nedostatky hodnotených prejavov a výkonov. Po ústnom skúšaní učiteľ oznámi žiakovi výsledok ihneď. Výsledky hodnotenia písomných a grafických prác a praktických činností oznámi žiakovi a predloží k nahliadnutiu najneskôr do 10 dní.
- Keďže ide o klasifikovaný predmet, výsledným hodnotením žiaka je známka, aj keď sa využíva i slovné hodnotenie.
- Vyučujúci klasifikuje iba prebrané a precvičené učivo. Pri klasifikácii používa platnú klasifikačnú stupnicu. Vedie evidenciu o každom hodnotení žiaka.
- Písomné práce a ďalšie druhy skúšok rozvrhne učiteľ rovnomerne na celý školský rok. Písomné práce sú oznámené vopred. Pravidelným rozvrhnutím hodnotiacich činností zabráni preťažovaniu žiaka.
- Na konci každého klasifikačného obdobia sú žiaci na vysvedčení hodnotení známkami.
- Pri kontrolných prácach sa využíva stupnica percentuálneho hodnotenia. Percentuálne hodnotenie 100% - 90% =1, 89% - 75% = 2, 74% - 50% = 3, 49% - 25% =4, 24% - 0% =5.

Učebné zdroje

- * učebnica vlastivedy: Vlastiveda pre 3. ročník základných škôl,
- * učebnica vlastivedy: Vlastiveda pre 4. ročník základných škôl,